

канд. політ. наук: 23.00.02 / О. В. Ключев. – Донецьк, 2012. – 193 с.

8. Паніна Н. Структура чинників політичного успіху як показник політичної спрямованості розвитку електоральної системи [Текст] / Паніна Н. // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – № 4. – С. 44.

9. Туманова О. И. Региональное пространство в российском обществе: проблемы и перспективы развития (на материалах Тверской области) [Текст]: автореф. дис. ... канд. социолог. наук: 23.00.02 / О. И. Туманова. – СПб., 2007. – 20 с.

References

1. Arbatskaja M.N. Jelektoral'noe prostranstvo i upravlenie izbiratel'nymi pravami grazhdan: metodologicheskie i metodicheskie osnovy analiza [Tekst] / Arbatskaja M.N. // Politjeks. – 2006. – № 1. – S.62-80.

2. Ahrenko A.S. Struktury jelektoral'nogo prostranstva [Tekst]: monografija / A.S. Ahrenko. – M.: Izdatel'stvo «Social'no-politicheskaja mysl'», 2007. – 320 s.

3. Berezyn's'kyj V.P. Tranzytyvni osoblyvosti formuvannja eklektoral'nogo prostoru suchasnoi' Ukraïny [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. polit. nauk / V.P. Berezyn's'kyj. – D., 2005. – 20 s.

4. Bogdanova M.N. Rossijskaja jelektoral'naja politika: institucional'nye resursy i tehnologii realizacii [Tekst]: avtoref. dis. ... kand. polit. nauk / M.N. Bogdanova. – Rostov-na-Donu, 2006. – 18 s.

5. Dejneka A.I. Kategorija «prostranstvo» v issledovanijah jelektoral'nyh processov: prikladnij aspekt [Tekst] / Dejneka A.I. // Teorija i praktika obshhestvennogo razvitija. – 2012. – № 4. – S.26-29.

6. Zabolotnaja G.M. Social'no-politicheskoe prostranstvo regiona: sociologicheskij analiz [Tekst]: diss. d-ra sociolog. nauk: 22.00.04 / G.M. Zabolotnaja. – Tjumen', 2004. – 387 s.

7. Kljuzhev O.V. Elektor'al'nyj prostir u konteksti transformacijnyh zmin v ukrai'ns'komu suspil'stvi [Tekst]: dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / O.V. Kljuzhev. – Donec'k, 2012. – 193 s.

8. Panina N. Struktura chynnykiv politychnogo uspihu jak pokaznyk politychnoi' sprjamovanosti rozvytku eklektoral'noi' systemy [Tekst] / Panina N. // Sociologija: teorija, metody, marketyng. – 2002. – № 4. – S.44.

9. Tumanova O.I. Regional'noe prostranstvo v rossijskom obshhestve: problemy i perspektivy razvitija (na materialah Tverskoj oblasti) [Tekst]: avtoref. dis. ... kand. sociolog. nauk: 23.00.02 / O.I. Tumanova. – SpB., 2007. – 20 s.

Shelemba M. M., external doctorate candidate of politology and state administration department, Uzhhorod National University (Ukraine, Uzhhorod), shelemba.m@gmail.com

The electoral field structuring: elements, formation features and dynamic patterns

The classification of scientific approaches to electoral field structuring is submitted; and author's structure is suggested, which includes main modern electoral process features, which are typical for tendencies in information society. Special attention is devoted to electoral agents' participation in electoral field; two main categories are presented: «hidden» and «open» electoral agents. The author's interpretation of concept «hidden» agent, which influence on electoral process through the Internet is submitted. It is stated that main benefits of this category agents' participation in pre-election campaigning are: absence of territory boundaries; obscurity of electoral influence due to participation in social networks and communities; agents' ability to use simultaneously large amounts of information resources through information systems and insinuate certain political views to wide audience in the Internet. It is proved that author's electoral field structure can be considered in methodological rationale of electoral analysis and during practical research.

Keywords: electoral field, structure, participants, objects, voters, electoral agents, interrelations, factors.

Шелемба М. М., аспирант кафедри політології та державного управління, Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), shelemba.m@gmail.com

Структуризація електорального простору: об'єкти, особливості формування, динаміка змін

Представлена систематизація наукових підходів к структуризації електорального простору та пропонується авторська структура, в якій учтено основні сучасні особливості електоральних процесів, характерні для тенденцій інформаційного суспільства. Особливу увагу приділено участі в електоральному просторі електоральних агентів, виділено дві їх основні категорії: «скриті» та «відкриті» електоральні агенти. Пропонується авторське трактування поняття «скритих» агентів, які впливають на електоральні процеси через Інтернет. Відзначено, що основними перевагами участі цієї категорії агентів в передвиборчій агітації є: відсутність територіальних меж; невідомість електорального впливу завдяки участі в єдиних соціальних мережах та спільнотах; можливість цих агентів використовувати одночасно великі

объёмы информационных ресурсов благодаря информационным системам и незаметно навязывать определенные политические взгляды широкой аудитории в Интернете. Доказано что авторская структура электорального пространства может быть учтена при методологическом обосновании электорального анализа и во время практического исследования.

Ключевые слова: электоральное пространство, структура, участники, объекты, избиратели, электоральные агенты, взаимосвязи, факторы.

* * *

УДК 94(477)

Шліхта І. В.

кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права, Національний транспортний університет (Україна, Київ), ira.bts@mail.ru

ДМИТРО ДОНЦОВ VS В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПІНСЬКИЙ: КОНФЛІКТ ІДЕОЛОГІЙ ЧИ КОНФЛІКТ ОСОБИСТОСТЕЙ?

Дмитро Донцов і В'ячеслав Липинський – найвпливовіші ідеологи в історії України ХХ століття, навіть попри те, що їхні ідеї не були реалізовані на практиці. Дебати навколо цих мислителів та їхніх ідей тривають із 1920-х рр. Переважна більшість дослідників, які здебільшого є шанувальниками Липинського, вважають, що його ідеологія консерватизму вплинула віртуальним чином на ідеологію націоналізму Донцова. На думку деякого з них, консерватизм Липинського був першочерговим джерелом «чинного націоналізму» Донцова. На протипагу їм, шанувальники Донцова вважають, що він був справжнім інтелектуалом, який не позичав ідей в Липинського чи будь-кого ще.

Мета автора цієї статті полягає в тому, щоб запропонувати своє оригінальне бачення стосунків Липинського і Донцова та можливого зв'язку їхніх ідеологій.

Автор використовувала як загальні методи історичної науки, так і специфічні методи історії ідей.

Ключові слова: Донцов, Липинський, націоналізм, консерватизм, ідеологія.

Історія ідей, і зокрема політичних ідеологій, – цікава й малодосліджена сторінка української історії, особливо якщо йдеться про ХХ сторіччя та про такі постаті як В'ячеслав Липинський і Дмитро Донцов. Попри те, що обговорення впливу ідеології Липинського на націоналізм Донцова розпочалося ще за їхнього життя, та попри наявність значного історіографічного доробку з цієї проблеми (особливо варто відзначити дослідження Івана Лисяка-Рудницького [11], Василя Рудка [16], Михайла Чугуєнка [19], Олександра Мотиля [20]), остаточної відповіді на питання про можливий вплив (ідей) Липинського на Донцова ще не запропоновано.

Мета дослідження – проаналізувати «конфлікт» консервативної та націоналістичної ідеологій крізь призму особистого конфлікту Липинського та Донцова.

Прийнято вважати, що ідеї Липинського мали вирішальний вплив на погляди Донцова міжвоєнного періоду. Така думка базується, по-перше, на твердженні, що Липинський був найвизначнішим політичним мислителем України в ХХ ст., по-друге, на факті особистого знайомства Донцова та Липинського та їхньої співпраці в лавах Української демократично-хліборобської партії (УДХП) у 1918 р., по-третє, виходячи з наявності в концепції Донцова думок, близьких до ідей Липинського (сильна влада, ієрархічне суспільство, визнання провідної ролі селянства в житті нації тощо). Остання теза набуває особливого звучання, оскільки «Листи до братів-хліборобів» Липинського публікувалися в «Хліборобській Україні» ще до виходу у світ «Націоналізму» Донцова.

Однак, таке обґрунтування є явно недостатнім. Показово, що дослідники і/або прибічники Липинського та дослідники і/або прибічники Донцова кардинально розходяться в поглядах на проблему взаємин двох мислителів і в оцінці націоналізму Донцова. Якщо, на думку

перших, Липинський був головним джерелом донцовського націоналізму [16, с. 362], «перед появою творів Вячеслава Липинського нема у Донцова ні сліду його власного світогляду...» [15, с. 9], то друга група вважає, що Донцов і Липинський ішли власними шляхами, що для такого ерудита як Донцов не було проблемою розібратися з теорією еліт [3, с. 288], починаючи від того, що сам Липинський не був тут піонером [7, с. 129].

Усе вищесказане змушує шукати нових підходів, які б дозволили вийти з глухого кута взаємовиключних тверджень.

Слід констатувати неправомірну тенденцію до звуження теми: замість дослідження «конфлікту» двох ідеологій – націоналізму та консерватизму, розглядається вплив Липинського на Донцова, який сприймається як аксіома. Така корекція питання робить відповідні праці однобічними, оскільки зводить проблему взаємовпливів до констатації залежності націоналістичної доктрини від консервативної ідеології.

До останнього часу розвідки з даної проблематики будувалися на «аналізі» базових праць Донцова [6, с. 243-425] та Липинського [9]. Проте, публікація першого тому листування Липинського [10] дозволяє вказати на нові питання, які ще потребують пояснення.

Факт знайомства двох мислителів у польському курортному містечку Закопане в 1908 р. був відомий давно. На основі листів Липинського до Василя Доманицького за 1908-1909 рр. можна твердити, що Донцов справив позитивне враження на Липинського, незважаючи на те, що він був соціалістом і ще принаймні п'ять років формально перебував у лавах Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП). А також попри те, що, як згадував Липинський у 1920 р., «...як ми познайомились з Вами в Закопанім, Ви назвали дуже наївною ідею державної самостійності, котру я тоді перед Вами заступав. Сьогодні я щасливий, що Ви мене обвинувачуєте в «хитанню» що до самостійності» [10, с. 575].

Незрозумілим є ставлення Липинського до Марії Бачинської, яку він відмовляв від шлюбу з Донцовим [18, с. 77].

Листи Липинського до Донцова за 1919-1920 рр. засвідчують, що й після краху Української Держави гетьмана Скоропадського ідеолог гетьманців прагнув притягнути Донцова до співпраці. Зокрема, радився щодо можливостей відродження партії в еміграції. (На думку Донцова, гетьманці запрошували його до співпраці лише «для годиться» [4, с. 141]). Критика Донцовим першої програмової відозви реформованої партії хліборобів-державників не погіршила стосунків двох діячів, бо, на думку Липинського, погляди Донцова на це питання «...не подиктовані якоюсь злобою, а таким самим поважним трактуванем нашої спільної справи, яка єсть у мене...» [10, с. 576]. Навіть більше, у 1920 році Липинський пропонував Донцову опублікувати його майбутню працю («Підстави нашої політики») у видавництві гетьманців, оскільки «...ріжниця в наших поглядах не настільки велика, щоб вони не могли уміститися в рамках одного видавництва» [10, с. 576].

Вже сам факт наявності цих листів піддає сумніву об'єктивність оцінки діяльності Донцова на посаді директора Української телеграфної агенції (УТА), яку дав у спогадах Павло Скоропадський [17, с. 129]. Якби дум-

ка гетьмана мала якесь підґрунтя, навряд чи листування Липинського та Донцова взагалі б мало місце.

Переломним у стосунках двох ідеологів став 1921 рік – рік виходу у світ «Підстав нашої політики» [6, с. 91-242]. Нищівна критика Скоропадського та монархічної ідеї назавжди розсварила Липинського з Донцовим. Поглибленню конфлікту сприяла діяльність останнього на посаді редактора «Літературно-наукового вісника». Через те, коли в 1925 р. він ініціював дискусію націоналістів і гетьманців на сторінках редагованого ним часопису, Липинський участі в обговоренні не взяв.

Свого апогею конфлікт досяг у 1926 р. у зв'язку з публікацією праці «Націоналізм» Донцова, в якій Липинський побачив плагіат і перекручення власних ідей, висловлених на сторінках «Хліборобської України». Тому, готуючи «Листи до братів-хліборобів» до публікації окремим виданням, Липинський виявив бажання оприлюднити своє ставлення до Донцова. З цієї метою він звернувся до Андрія Жука, прохаючи надати відповідні матеріали про свого опонента. Слід звернути увагу на вибір Липинським інформатора. Конфлікт колишніх керівників Союзу визволення України (СВУ) був загальновідомий. Липинський не міг не знати, що Жук був особисто зацікавлений у негативній характеристиці Донцова. Яскраве уявлення про його ставлення до Донцова дають спогади єпископа Євгена Бачинського за 1917 рік: «П. Чикаленко читав мені листа від А. Жука з Відня і дуже сердився, що Жук має нахабність домагатися від нього всяких інформацій про українців у Швейцарії – Степанківського, Донцова та інших – ніби він є його платним «інформатором»... У Жука немає почуття делікатності й шляхетності...» [1, № 12, с. 1356-1357].

Зробивши відповідний запит у Жука й використавши його матеріали під час написання вступу до «Листів до братів-хліборобів», Липинський тим самим виказав свій суб'єктивізм та особисту образу на Донцова. У той час як «аморальний» ідеолог «чинного націоналізму» намагався не критикувати Липинського як особу й непримиренну позицію займав лише щодо його ідеї про «союз трьох Русей».

Взагалі, звертає на себе увагу той факт, що Липинський зосереджувався на осуді Донцова як особистості та дослідника, а не на критиці «чинного націоналізму». При чому він вважав справедливим ганити Донцова за той період його діяльності (1908-1920 рр.), протягом якого особисто здійснив декілька спроб притягнути Донцова до гетьманського табору.

Цікавою, в аспекті ставлення до ідей Донцова, є пропозиція Липинського виділити два типи націоналізмів: «державнотворчі» (англійський націоналізм) і «державноруйнуючі» (польський, український і єврейський націоналізми). Якщо в основі першого типу лежить почуття патріотизму, то другий базується на шовінізмі. Якщо перший тип є територіальним і політичним, то другий – екстериторіальним і віросповідним. Навіть у даній концепції простежується суб'єктивізм Липинського: відштовхуючись від оцінки націоналізму Донцова, він наклав негативний відтінок на всі форми націоналізму недержавних націй. Не кажучи вже про те, що ставити в один ряд націоналізми державних і недержавних націй немає підстав. Чому Липинський зарахував польський націоналізм до другої групи залишається незрозумілим. Базовий висновок Липинського про те, що на-

ціоналізм Донцова «...може принести тільки те, що вже приніс: руїну України» [8, с. 78] є ще одним доказом недобросовісності його критики, адже він не міг не усвідомлювати всю складність оцінювання впливу «чинного націоналізму» на українське суспільство.

Варто відзначити, що у своїй критиці Донцова гетьманці знижували властивий їм високий рівень ведення дискусій. Яскравим прикладом є праця Осипа Назарука «Націоналізм Донцова й інші мишуґізми» [14; 15].

Можна припустити, що конфлікт гетьманців і націоналістів виявився шкідливішим саме для гетьманців. Показовою в цьому контексті є сварка Липинського з Назаруком на тлі непорозуміння щодо методів критики Донцова.

Усе вищесказане не піддає сумніву значення Липинського як мислителя та його вплив на Донцова. Однак, не варто обмежуватися аксіоматичними твердженнями в жодному випадку, завжди потрібні докази. А виявити реальний вплив Липинського на Донцова важко з таких причин:

1. Через обмеженість джерельної бази;
 2. Через відсутність посилань на Липинського у працях Донцова;
 3. Сказане в п. 2 може бути як свідченням недобросовісності Донцова, так і доказом його інтелектуальної самодостатності. Адже ідеї, характерні для консервативного мислення, він міг перейняти у представників західної консервативної думки (Гегеля, Едмунда Берка, Жозефа де Местра, Іполита Тена, Шарля Пегю та інших), до праць яких він часто звертався;
 4. Як на Липинського, так і на Донцова мали вплив ідеї Жоржа Сореля, Вільфредо Парето, Гюстава Лебона, Шарля Моррасса та Роберта Міхельса. Отже, часткова тотожність інтелектуальних впливів дає підстави говорити про можливість одночасної розробки ідей, авторство яких приписують Липинському;
 5. Ще однією причиною, яка ускладнює дослідження впливу Липинського на Донцова є те, що аналогічні ідеї двох мислителів можна пояснити, поруч із однаковими інтелектуальними впливами, однаковою проблематикою їхніх творів, спільною метою (відродження України), усвідомленням специфіки східноєвропейського регіону й тим фактом, що обидві ідеології створювалися як відповідь на поразку Української революції;
 6. Добровільний і цілком свідомий вступ Донцова до лав УДХП у 1918 р. свідчить про його ідейну близькість із консерваторами ще до початку їхньої співпраці;
 7. Селянський ренесанс початку ХХ ст., що мав місце практично у всіх країнах Східної Європи, сприяв тому, що ідея про незамінність селянства в житті східноєвропейських націй стала центральною тезою «правого» мислення (як консерваторів, так і націоналістів). Чому, у такому випадку, приписувати наявність відповідної тези у працях Донцова впливу Липинського?
- Можна погодитися із твердженням О. Мотиля, який здійснив одну з найпереконливіших спроб проаналізувати вплив консерватизму на український націоналізм, що історичне й ідеологічне походження націоналістичної доктрини слід шукати, насамперед, у консерватизмі [20, с. 169]. Близькість ідеології «чинного націоналізму» з консервативними ідеологіями є очевидною. Схожість ідеології Донцова на консервативні ідеології є настільки великою, що окремі дослідники, зокрема Михайло Чу-

гуєнко, розглядають «чинний націоналізм» як один із варіантів консерватизму. Однак, близькість не означає залежність. Теза про плагіат Донцовим ідей Липинського не має достатньо підстав (мова йде про період до 1939 року), оскільки ідеї, запозичені Донцовим (націоналістами) у Липинського (консерваторів), займають у його (їхній) системі другорядне місце (як це трапилось, зокрема, із концепцією «хліборобської фаланги»). Вони потрапили в цілком іншу ієрархію цінностей, були творчо переосмислені й модифіковані.

Вражаючими є розходження Липинського та Донцова в поглядах на такі проблеми як держава-нація, легітимізм-революціонізм, в інтерпретації поняття «воля» тощо.

Фундаментальна відмінність концепцій Липинського та Донцова полягає в баченні того що слід будувати в першу чергу – державу чи націю. Так, Липинський вважав, що спочатку треба закласти підвалини української держави і вже на її основі створити націю. На відміну від нього, Донцов твердив, що передусім слід будувати українську націю. Прикладом пропагованого ним шляху від нації до держави він називав США. У погляді на цю проблему Донцов вирвався із східноєвропейського дискурсу. Адже, як зазначає Петер Шугар, східноєвропейські націоналісти виявили, що легше створити державу, ніж націю – зважаючи на багатотнічність населення цих територій – тому визнали історичну першість держави й почали її розглядати як засіб для утворення нації. «В результаті цього виникла цілком нежиттєздатна концепція, що ототожнювала націю-державу-територію...» [21, XII, с. 351]. Позицію Донцова в даному питанні можна пояснити лише впливом західноєвропейських теорій націєтворення.

Кардинально розходяться погляди двох мислителів і на проблему легітимності влади. Якщо ця ідея займала одне з центральних місць у концепції Липинського, то для Донцова вона взагалі не існувала. Він не засуджував легітимізм як такий, однак вказував на непридатність цієї засади в сучасних умовах: «Скрізь тепер в Європі, легальний авторитет втрачає блиск, скрізь іде шукання новим принципом влади, і коли диктатурі не все удається сей новий принцип влади знайти, то на такі самі невдачі наражена тепер і монархічна «законна» влада» [5, с. 170].

Суперечать один одному й погляди Липинського та Донцова на поняття волі. Хоча обидва ідеологи акцентували увагу сучасників на важливості цього феномена, вони по-різному його трактували. Липинський розглядав волю як свідоме прагнення, а Донцов – як ірраціональне почуття. Відповідно, Липинський вказував на руйнівну силу емоційного чинника, а Донцов пропагував думку, що великі історичні рухи не можуть обійтися без сильних емоцій.

Значні розходження спостерігаються й у поглядах на рушійні сили державотворчого процесу. Липинський вважав, що провідну роль у майбутній державі відіграватиме верства землевласників (старе дворянство). А, на думку Донцова, ядро української нації та держави може становити тільки селянська верства в цілому: «Що підставою української нації і держави може бути лише хліборобська кляса, хто ж про се сперечатиметься? Хто сперечатиметься також про те, що дійсно, а не на словах, державно-творчі елементи з колишньої хліборобсь-

кої аристократії треба буде втягнути в процес державного будівництва? Але – в сім процесі – гратимуть вони підрядну, а не головну роллю (яко верства), а коли й гратимуть (як одиниці), то підпорядкувавши свої групові устремління устремлінням цілої хліборобської кляси» [5, с. 164].

Конфлікт Донцов-Липинський став головною темою дискусій середини 1920-х – першої половини 1940-х років. Показово, що представники організованих націоналістів, обговорюючи це питання, відверто не займали позицію Донцова [13, с. 227]. Очевидно, це є відображенням того факту, що націоналізм Організації українських націоналістів (ОУН) був ближчий до консерватизму в поглядах на проблему організації, ніж «чинний націоналізм» Донцова. З іншого боку, згадки Романа Волчука про дискусії на теми світогляду, що мали місце на зібраннях «Основи» й загальних студентських вечорах, свідчать, що навіть у 1943 р. більшість доповідачів доходила висновку, що «...без сумніву, вказівки Донцова більш відповідають вимогам нашої доби, як теорії Липинського» [2, с. 105], «за скоро давати йому (Донцову. – І. Ш.) чорну критику» [2, с. 106-107]. Навіть, на думку Ісаака Мазепи, теорія Донцова була простішою та зрозумілішою, Липинський лише залишав туман у головах [12, с. 113]. Цілком закономірно, що коли у другій половині 1940-х рр. інтерес до «чинного націоналізму» почав згасати, зросло зацікавлення консерватизмом Липинського.

Таким чином, хоча вплив ідей Липинського на формування націоналістичного світогляду Донцова не можна заперечити, слід констатувати, що на рівні аналізу текстів Донцова існування такого впливу довести важко. Наявність аналогічних ідей (яку можна пояснити як впливом консерватизму на націоналізм, так і одночасною розробкою відповідних тез), не заперечує того факту, що концепції Липинського та Донцова пропонували абсолютно різне вирішення проблеми українського національного відродження. Водночас, можна погодитися із твердженням Ісаака Мазепи, що обидві ідеології відображали перехідний етап у розвитку української політичної думки [12, с. 114].

Якщо ідеологія Донцова була орієнтована на широкі верстви населення і на отримання негайного результату, то вчення Липинського призначалося для вузького кола однодумців і могло бути реалізоване лише через тривалий відтинок часу. Зважаючи на це, а також на те, що ідеологія Липинського за своєю суттю є конструктивною (позитивною), а доктрина Донцова – деструктивною (негативною), порівняння двох концепцій залишатиметься складною справою.

Обидва ідеологи зазнали невдачу у практичному втіленні своїх ідей. Однак, їхні теоретичні побудови становлять епоху в розвитку української політичної думки й заслуговують на рівнозначну увагу.

Список використаних джерел

1. Бачинський С. Рік 1917. Початок другої революції в Росії, як вона відбилася серед українців у Швейцарії (За тогочасними нотатками) / Євген Бачинський // Визвольний шлях. – 1958. – № 10. – С. 1099-1107, № 11. – С. 1231-1242, № 12. – С. 1353-1366; 1959. – № 1. – С. 31-42, № 2. – С. 137-146.
2. Волчук Р. Спомини з передвоєнного Львова та воєнного Відня / Роман Волчук; [передм. Я. Грицака]. – К.: Критика, 2002. – 175 с.
3. Дашкевич Я. Дмитро Донцов, Євген Маланюк. Сторінки із спогадів / Ярослав Дашкевич // Україна. Наука і культура. – 1999.

– Вип.30. – С. 285-291.

4. Донцов Д. Рік 1918, Київ / Дмитро Донцов. – К.: Темпора, 2002. – 206 с.
5. Донцов Д. Тарговица чи Полтава? / Дмитро Донцов // ЛНВ. – 1925. – Кн.10. – С. 160-174.
6. Донцов Д. Твори / Дмитро Донцов; [упоряд. О. Баган]. – Львів: Кальварія, 2001. – Т.1: Геополітичні та ідеологічні праці. – 487 с.
7. Квіт С. Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет / Сергій Квіт. – К.: Київський університет, 2000. – 260 с.
8. Липинський В. Лист до п. Богдана Шемета, писаний у Райхенав дня 12. XII.1925 у відповідь на поставлене питання: націоналізм, патріотизм і шовінізм / В'ячеслав Липинський // Сучасність. – 1992. – № 6. – С. 76-78.
9. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. Писані 1919-1926 р. / В'ячеслав Липинський – Відень, 1926. – 580 с.
10. Липинський В. Твори. Архів. Студії: Архів / В'ячеслав Липинський. – Київ-Філадельфія: Вид-во «Смолоскип», 2003. – Т.1: Листування (А-Ж). – 959 с.
11. Лисяк-Рудницький І. Назарук і Липинський: історія їхньої дружби та конфлікту // Історичні есе / Іван Лисяк-Рудницький; [упор. Я. Грицак; переклад У. Гавришків, Я. Грицака]: в 2-х т. – К.: Основи, 1994. – Т.2. – С. 173-245.
12. Мазепа І. Підстави нашого відродження: у 2-х ч. / Ісаак Мазепа. – Б. м.: Прометей, 1949. – Ч.2: Проблема відродженої України. – 163 с.
13. Мартинець В. Українське підпілля. Від У. В. О. до О. У. Н. Спогади й матеріали до передісторії та історії українського організованого націоналізму / Володимир Мартинець. – Б. м., 1949. – 349 с.
14. Назарук О. Донцов і Липинський / Осип Назарук // Сучасність. – 1992. – № 6. – С. 78-83.
15. Назарук О. Націоналізм Донцова й інші мишугізи / Осип Назарук. – Львів: Бібліотека Української Народньої Обнови (УНО), 1934. – 53 с.
16. Рудко В. Чинний націоналізм: активність versus культура / Василь Рудко // Націоналізм: антологія / [упоряд. О. Проценко, В. Лісовий]. – К.: Смолоскип, 2000. – С. 350-385.
17. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918 / Павло Скоропадський. – Київ-Філадельфія, 1995. – 493 с.
18. Сосновський М. Дмитро Донцов – політичний портрет: з історії розвитку ідеології українського націоналізму / Михайло Сосновський. – Нью-Йорк-Торонто: Trident International, Inc., 1974. – 419 с.
19. Чугуєнко М. В. Формування та розвиток ідеології Дмитра Донцова: дис. ... канд. філос. наук: спец. 09.00.12 / Михайло Віталійович Чугуєнко; Харківський держ. ун-т. – Харків, 1998. – 286 с.
20. Motyl A.J. The turn to the right: the ideological origins and development of Ukrainian nationalism, 1919-1929 / Alexander J. Motyl. – New York: Columbia University Press, 1980. – 202 p.
21. Sugar P.F. East European nationalism, politics and religion / Peter F. Sugar. – Aldershot: Ashgate, 1999. – 288 p.

References

1. Bachynsky Ie. Rik 1917. Pochatok druhoi revoliutsii v Rosii, iak vona vidbylasia sered ukrainsiv u Shvaytsarii (Za tohochasnymy notatkamy) / Ievhen Bachynsky // Vyzvolnyi shliakh. – 1958. – № 10. – S.1099-1107, № 11. – S.1231-1242, № 12. – S.1353-1366; 1959. – № 1. – S.31-42, № 2. – S.137-146.
2. Volchuk R. Spomyny z peredvoiennoho Lvova ta voiennoho Vidnia / Roman Volchuk; [peredm. Ia.Hrytsaka]. – Kyiv: Krytyka, 2002. – 175 s.
3. Dashkevych Ia. Dmytro Dontsov, Ievhen Malaniuk. Storinky iz spohadiv / Iaroslav Dashkevych // Ukraina. Nauka i kultura. – 1999. – Vyp.30. – S.285-291.
4. Dontsov D. Rik 1918, Kyiv / Dmytro Dontsov. – K.: Tempora, 2002. – 206 s.
5. Dontsov D. Targovitsa chy Poltava? / Dmytro Dontsov // LNV. – 1925. – Kn.10. – S.160-174.
6. Dontsov D. Tvory / Dmytro Dontsov; [uporiad. O.Bahan]. – Lviv: Kalvariia, 2001. – T.1: Neopolitychni ta ideolohichni pratsi. – 487 s.
7. Kvit S. Dmytro Dontsov. Ideolohichniy portret / Serhii Kvit. – K.: Kyivskyi universytet, 2000. – 260 s.
8. Lypynsky V. Lyst do p. Bohdana Shemeta, pysanyi u Raikhenav dnia 12.XII.1925 u vidpovid na postavlene pytannia:

nationalism, patriotism I shovinism / Vyacheslav Lypynsky // Suchasnist. – 1992. – № 6. – S.76-78.

9. Lypynsky V. Lysty do bratviv-khliborobiv. Pro ideiu I organizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu. Pysani 1919-1926 / Vyacheslav Lypynsky. – Viden, 1926. – 580 s.

10. Lypynsky V. Tvory. Arkhiv. Studii: Arkhiv / Vyacheslav Lypynsky. – Kyiv-Philadelphia: Vyd-vo «Smoloskyp», 2003. – T.1: Lystuvannia (A-Zh). – 959 s.

11. Lysiak-Rudnytsky I. Nazaruk i Lypynsky: istoriia ikhnoi druzhby ta konfliktu // Istorychni esse / Ivan Lysiak-Rudnytsky; [upor. Y.Hrytsak; pereklad U.Havrishkiv, Y.Hrytsaka]: v 2-kh t. – K.: Osnovy, 1994. – T.2. – S.173-245.

12. Mazepa I. Pidstavy nashoho vidrodzhennia: u 2-kh ch. / Issak Mazepa. – B.m.: Prometei, 1949. – Ch.2: Problema vidrodzhenoi Ukrainy. – 163 s.

13. Martynets V. Ukrainske pidpillia. Vid U.V.O. do O.U.N. Spohady i materialy do peredistorii ta istorii ukrainskoho orhanizovanoho natsionalizmu / Volodymyr Martynets. – B.m., 1949. – 349 s.

14. Nazaruk O. Dontsov i Lypynsky / Osyp Nazaruk // Suchasnist. – 1992. – № 6. – S.78-83.

15. Nazaruk O. Natsionalizm Dontsova I inshi myshugizmy / Osyp Nazaruk. – Lviv: Biblioteka Ukrainkoi Narodnoi Obnovy (UNO), 1934. – 53 s.

16. Rudko V. Chynnyi natsionalizm: aktyvnist versus kultura / Vasyl Rudko // Natsionalizm: antolohiia / [uporiad. O.Protsenko, V.Lisovyi]. – K.: Smoloskyp, 2000. – S.350-385.

17. Skoropadsky P. Spohady. Kinets 1917 – hruzen 1918 / Pavlo Skoropadsky. – Kyiv-Philadelphia, 1995. – 493 s.

18. Sosnovsky M. Dmytro Dontsov – politychnyi portret: z istorii rozvytku ideologii ukrainskoho natsionalizmu / Mykhailo Sosnovsky. – New York-Toronto: Trident International, Inc., 1974. – 419 s.

19. Chuhuienko M.V. Formuvannia ta rozvytok ideologii Dmytra Dontsova: dys. ... kand. filos. nauk: spets. 09.00.12 / Mykhailo Chuhuienko; Kharkivskiy derzh.un-t. – Kharkiv, 1998. – 286 s.

20. Motyl A.J. The turn to the right: the ideological origins and development of Ukrainian nationalism, 1919-1929 / Alexander J. Motyl. – New York: Columbia University Press, 1980. – 202 p.

21. Sugar P.F. East European nationalism, politics and religion / Peter F. Sugar. – Aldershot: Ashgate, 1999. – 288 p.

Shlikhta I.V., Candidate of Historical Science, Associate Professor, Department of Theory and History of State and Law, National Transport University (Ukraine, Kyiv), ira.bts@mail.ru

Dmytro Dontsov vs Vyacheslav Lypynsky: conflict of ideologies or conflict of personalities?

Dmytro Dontsov and Vyacheslav Lypynsky were the most influential ideologists in the Ukrainian history of the twentieth century, even though they did not implement their ideas in practice. Debates over their and their ideas mutual relations have taken place ever since 1920s. The vast majority of researchers who are mainly admirers of Lypynsky consider that his ideology of conservatism deeply influenced Dontsov's ideology of nationalism. For some of them, Lypynsky's conservatism was the primary source for Dontsov's «nationalism of action». On the contrary, admirers of Dontsov consider that he was a genuine intellectual who did not borrow ideas from Lypynsky or someone else.

The aim of this article is to propose an original view on the relations of Lypynsky ('s conservatism) and Dontsov ('s nationalism).

The author uses general methods of historical investigation as well as special methods of history of ideas.

Keywords: Dontsov, Lypynsky, Ukrainian nationalism, Ukrainian conservatism, ideology.

Шлихта И. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры теории и истории государства и права, Национальный транспортный университет (Украина, Киев), ira.bts@mail.ru

Дмитрий Донцов vs Вячеслав Липинский: конфликт идеологий или конфликт личностей?

Дмитрий Донцов и Вячеслав Липинский – наиболее влиятельные идеологи в истории Украины XX столетия, даже несмотря на то, что их идеи не были реализованы на практике. Дебаты вокруг этих мыслителей и их идей продолжаются с 1920-х гг. Большинство исследователей, которые преимущественно являются почитателями идей Липинского, считают, что его идеология консерватизма чрезвычайно повлияла на идеологию национализма Донцова. По мнению некоторых, консерватизм Липинского был первоочередным источником для «национализма действия» Донцова. В противовес им, почитатели Донцова считают, что он был настоящим интеллектуалом, который не заимствовал идеи у Липинского или кого-либо еще.

Главная цель автора этой статьи состоит в том, чтоб предложить свой оригинальный взгляд на отношения Липинского и Донцова и на возможную связь их идеологий.

Автор использовала как общие методы исторического исследования, так и специфические методы истории идей.

Ключевые слова: Донцов, Липинский, украинский национализм, украинский консерватизм, идеология.

* * *

УДК 35.078.3

Шотурма Н. В.

аспірантка кафедри політології, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), shoturma@bigmir.net

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Аналізується інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади, охарактеризовано основні методи забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності, які використовуються у роботі органів влади, що є передумовою ефективної державної інформаційної політики. Описана організація процесу інформаційно-аналітичної діяльності місцевих органів виконавчої влади. Розглянуто проблеми та шляхи вдосконалення цієї діяльності, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи в місцевих органах виконавчої влади.

Ключові слова: інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення, інформаційне суспільство, управлінська діяльність, аналітичні методи, місцеві органи виконавчої влади.

В умовах довготривалих перетворень політичної системи України, спроб створення та розбудови правової держави, формування інформаційного суспільства окреслюються нові тенденції розвитку діяльності місцевих органів виконавчої влади, які спрямовані на розширення норм відкритості та прозорості у своїй роботі.

Посилення впливу сучасних інформаційних процесів, які проникають у всі сфери суспільного життя та створюють певні загрози, такі як дотримання свободи слова, збереження національної культури, мови, захист інтелектуальної власності, боротьба з високотехнічними злочинами, передбачає зміну парадигми інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади. Таким чином, зростає необхідність в покращенні якості інформаційно-аналітичної інформації, яка необхідна для ефективної діяльності органів влади.

Формуванню сучасного бачення ролі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади сприяли праці зарубіжних та вітчизняних вчених як: Е. Квейга, П. Брауна, Д. Савицькі, А. Вілдавські, Д. Гупті, В. Авер'янова, В. Бакуменка, Р. Калюжного, П. Конотопова, І. Розпутенка, О. Сушинського, С. Чукут та ін. Особливо важливим для дослідження даної теми є праці С. Телешуна та ін. «Політична аналітика в системі публічного управління» [3].

Аналіз досліджень, присвячених проблемам розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади, не знайшов достатнього висвітлення в науковій літературі, неповно розкрито в контексті політичного оновлення сучасного суспільства.

Метою статті є дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності в місцевих органах виконавчої влади, охарактеризувати основні методи дослідження опрацювання інформації.

Поняття «інформація» латинського походження від слова «informatio», що має багато означень серед яких, знання, роз'яснення, події, факти, повідомлення. В